

Din istoricul Muzeului național de antichități—Institutul de arheologie—150 ani de activitate arheologică și muzeistică*

CONSTANTIN PREDA

Institutul de arheologie, continuatorul nemijlocit al Muzeului național de antichități din București, se numără printre cele mai vechi și mai prestigioase așezăminte de știință și cultură din România. Prin valoroasa tradiție statornică de MNA în domeniul cercetării trecutului și prin munca fără preget și dăruirea celor mai de seamă arheologi, istorici și oameni de cultură în general, ale căror începuturi le întâlnim consemnate în mod oficial cu 150 ani în urmă, Institutul de arheologie, moștenitorul acestor virtuți, se înfățișează astăzi ca o instituție științifică completă și complexă, pe măsura visurilor marilor noștri înaintași și a cerințelor actuale, a nivelului la care se situează știința arheologică pe plan internațional. Acest edificiu, construit cu migală și cu grijă de generații întregi de oameni de știință și cultură, își are rădăcinile adânc înfipte în timp și cunoașterea și evocarea lor revin ca o datorie de onoare tuturor celor care au îmbrățișat munca nobile de cercetare a originii și zidirii poporului român.

Începuturile au fost anevoioase și timide, constând dintr-o combinație de cercetare și muzeografie în domeniul arheologiei și cel al științelor naturii, la care și-au dat concursul cărturari de frunte și entuziaști din prima jumătate a sec. XIX. Curiozitățile celor două domenii au atras atenția amatorilor și pasionaților, ajungându-se la constituirea unor prime colecții, care vor sta la temelia înființării unui muzeu. Meritul principal în această privință revine vornicului Mihalache Ghica, mare colecționar, care întocmește un proiect de înființare a unui muzeu cu exponate de istorie naturală și antichități, cu scopul de a contribui la „luminarea neamului nostru”, oferind în acest scop întreaga sa colecție. La 3 noiembrie 1834, domnitorul Alexandru Ghica acceptă propunerea și hotărăște să ia ființă *Muzeul de istorie naturală și antichități*, trecut sub oblăduirea Eforiei Școalelor și atașat bibliotecii Colegiului Sf. Sava. Curierul românesc din 13.XII.1834 consemna acest important eveniment, evidențiind că „Întinsele cunoștințe și îndelunga strădanie a Domnului marele dvornic Mihalache Ghica, astăzi au dat pricină de o nouă epohă în istoria civilizației Nații Românești”.

Activitatea muzeului, condus se pare pentru scurt timp de dr. Zucker și apoi de prof. de desen Carol Wallenstein, va fi sprijinită de publicațiile „Curierul românesc” și mai ales de săptămă-

* Prezentarea de față a fost alcătuită pe baza materialului documentar din arhiva MNA — Institutul de Arheologie, pus la dispoziție și publicat de: Al. Păunescu, Irina Franga, P. Diaconu, *Istoricul Muzeului Național* (I, 1834—1880), SCIVA, 35, 1984, 1, p. 3—44; Alexandra Ștefan, *Istoricul Muzeului național de antichități* (II, 1881—1927), SCIVA, 35, 1984, 2, p. 109—143; C. Petolescu, *Istoricul Muzeului*

național de antichități (III, 1927—1943), SCIVA, 35, 1984, 2, p. 144—157 și E. Comșa, *Istoricul Muzeului național de antichități*, (IV, 1944—1956), SCIVA, 35, 1984, 3, sub tipar; vezi și Dorin Popescu, *Dacia*, NS, 8, 1964, p. 39—45; C. Preda, *Dacia*, NS, 1982, p. 13—18. V. Dumitrescu, *Muzeul Național de Antichități*, 1968.

mînalul „Muzeul național” (1836—1838) care, în nr. 2, 1837, 5, p. 48, ținea să precizeze că „acum a venit vremea să întoarcem privirea noastră și înapoi și să ne întrebăm mai cu dinadinsul cine sintem, de unde ne tragem, cu ce s-au însemnat veacurile trecute, cine a întemeiat acest stat, la ce prefaceri a fost supus” (v. și C. și P. Panait, *Rev Muz*, 3, 1966, 1, p. 37). În această din urmă publicație, Vl. de Blaremburg va edita o serie de articole de arheologie și istorie referitoare la Țara Românească. El este cel care va propune, în paginile aceluiași săptămînal, localizarea cetății bizantine *Turris* în raza orașului Turnu Măgurele, ipoteză, după cum se știe, neconfirmată pînă în prezent.

De un interes aparte se dovedește hotărîrea domnească din 1837, prin valoarea conținutului și a actualității ei, pe baza căreia se vor publica în Buletinul oficial din 3.XI.1839, sub semnătura lui Petrarhe Poenaru, directorul Școlii Școalelor, măsuri concrete în acest sens. Potrivit acestor prevederi se interzice însușirea de către persoane particulare a obiectelor descoperite, obligînd totodată autoritățile locale de a le trimite muzeului și se atrăgea atenția totodată că „nimenea să nu fie volnic a scormoni în pămînt pentru a scoate obiecte de antichitate... pentru că strică și întunecă șirul sistematic al lucrării în asemenea descoperiri (v. și V. A. Urechia, *Istoria școalelor*, II, p. 129). Spiritul acestor măsuri se întîlnește aproape întocmai în actualele legi privind ocrotirea patrimoniului național și interzicerea de săpături arheologice în afara celor științifice și oficiale.

Grija tot mai mare ce se acordă antichităților și sporirea numărului de descoperiri arheologice și monetare va duce la nașterea colecțiilor muzeului și a interesului pentru organizarea și cercetarea acestora. În 1837 are loc descoperirea marelui tezaur de la Pietrcașa, care va intra în posesia muzeului în 1842, ajungînd să devină principalul punct de atracție și de rezistență al colecțiilor arheologice românești de totdeauna. Sporirea colecțiilor contribuie în mod simțitor la ridicarea prestigiului instituției, care va începe să-și atragă încă din 1846, numele de „Muzeu național”. În 1859, muzeul este transferat în casele V. Hiotu din apropierea Colegiului Sf. Sava, unde va rămîne pînă în 1864, data mutării lui în noul local al Universității.

Mijlocul sec. XIX aduce cu sine curente noi și în viața culturală și politică a Principatelor române. Ideile revoluționare ale celor mai de seamă cărturari români vor flutura pe steagul revoluției de la 1848 și vor contribui din plin la înfăptuirea marelui act al unirii Țării Românești și a Moldovei din 24.I.1859, prin alegerea unui singur domn în persoana colonelului Alexandru Ioan Cuza. Moment de renaștere națională, *marea unire* va deschide drumul unor mari prefaceri în întreaga viață economică, politico-socială și culturală. De pe urma transformărilor înnoitoare avea să beneficieze și Muzeul național. Prin decretul nr. 1648, din 25.XI.1864, Alexandru I. Cuza aprobă „Regulamentul pentru administrarea și organizarea Muzeului Național de Antichități din București”, ca instituție separată de științele naturii și de Biblioteca centrală. La temelia noii instituții de cultură și știință, care va ocupa de îndată una din aripile parterului Universității, se situează colecția generalului Nicolae Mavros, donată cu doi ani mai devreme, pentru „instrucțiunea junimii române, speranța viitorului”, cum ținea să se sublinieze în actul de donație (C. Moisil, *CNA*, 12, 1936, p. 195). Colecția lui N. Mavros cuprindea cca. 4000 monede, statui, basoreliefuri, ceramică etruscă, elenă și locală etc. Muzeul, în care funcționau secțiunile : numismatică, istorie generală și română, precum și o secțiune a curiozităților, este pus sub direcția unui *Comitet arheologic*, alcătuit din N. Mavros, ales președinte pe viață, Al. Odobescu, V. A. Urechia, A. Tr. Laurian, cărora li se vor adăuga Cesar Bolliac care va deveni președinte din 1868 și D. Berindei. Comitetul, ce ținea să devină „Societate de istorie națională”, trebuia să se ocupe de probleme muzeistice și de cercetare a monedelor și medaliilor referitoare la țară. Funcția de conservator, echivalentă celeia de director, a fost încredințată lui Alexandru Russo. În anul următor (1865), tot printr-o hotărîre semnată de Alexandru I. Cuza, se înființează, pe lângă muzeu, subsecția ecleziastică din care făceau parte multe din bunurile provenite de la mănăstirile secularizate.

După cum se vede, în noua formă de organizare au fost angajate personalități de frunte ale culturii românești ale acelor vremuri, care s-au străduit ca și în acest domeniu mai special să contribuie la reînvierea trecutului și a valorii sale istorice și cultural-educative. Este, desigur, un titlu de mîndrie pentru întreaga arheologie și muzeografie din România să știe că începuturile lor se datorează celor mai de seamă personalități ale vieții cultural-științifice și politice de la mijlocul și din a doua jumătate a secolului trecut. De numele multora dintre aceștia se leagă și primele investigații de teren, precum și apariția celor dintîi note și articole de arheologie. Între perioada 1860—1880 se întreprind săpături la Romula, Slăveni, Rusănești, Jidava, Slon, Tinosu, Zimnicea, Vădastra, Drobeta etc., de către C. Bolliac, A. Tr. Laurian, Al. Odobescu, V. A. Urechia, D. Sturdza, D. Papa-

zoglu, D. C. Butculescu etc. Noi descoperiri, din săpături sau făcute în mod întâmplător, din rindul cărora se evidențiază tezaurul cu obiecte de aur de la Turnu Măgurele, vin să îmbogățească colecțiile care devin astfel un însemnat centru muzeal și de cercetare.

Știri despre o serie de descoperiri arheologice și numismatice se întâlnesc frecvent în paginile publicației „Trompeta Carpaților”, sub semnătura lui C. Bolliac.

În 1871–1873, la inițiativa lui Al. Odobescu, se întocmește „Chestionarul arheologic”. Curînd după aceasta Odobescu ajunge profesor de arheologie și antichități la Universitatea din București și se va dedica studiului tezaurului de la Pietroasa, care va apărea, după multe dificultăți, în trei volume, abia în anii 1889, 1896 și 1900. În 1874 D. A. Sturdza, devenit între timp și el membru al Comitetului arheologic (1870), publică valoroasa lui lucrare *Übersicht der Münzen und Medaillen des Fürstentums Rumänien*”.

După 1880, Muzeul național de antichități, cu un deceniu în urmă sub patronajul Ministrului Cultelor și Instrucțiunii Publice, intră într-o nouă și importantă etapă a activității sale. La conducerea sa este numit, în 1881, marele om de știință și profesor universitar de arheologie și istorie care a fost Grigore Tocilescu. El se remarcă încă din 1877, cînd, la Praga, își susținea doctoratul cu teza *Dacia înainte de romani*, lucrare ce va vedea lumina tiparului în 1880 și îi va conferi totodată premiul Academiei Române și titlul de membru corespondent al aceluiași for științific. El reușește să îmbunătățească schema muzeului și să-și ia colaboratori pe O. Tafrali (1902) și D. M. Teodorescu (1906), viitori profesori universitari la Iași și respectiv la Cluj. D. M. Teodorescu va fi sprijinit totodată să întreprindă și primele săpături arheologice sistematice în importante cetăți dacice de la Costești și Grădiștea Muncelului. Gr. Tocilescu reușește să se înconjoare totodată de doi tehnicieni pasionați și de mare talent, Pamfil Polonic, inginer topograf, care va schița toate monumentele greco-romane din Dobrogea și Oltenia, și D. Pecurariu, ce se va dovedi unul din cei mai valoroși desenatori din domeniul arheologiei.

Gr. Tocilescu, ieșit de sub tutela Comitetului arheologic, își va canaliza eforturile și capacitatea sa în direcția stimulării întregii activități a muzeului, atît pe tărîm muzeistic, cit și științific. Demersurile sale din 1891 și 1893, însoțite de schițe, de a se construi un local special pentru muzeu s-au soldat în final doar cu extinderea spațiului muzeal de la două la cinci camere. Într-unul din proiectele sale prevedea construirea unui complex muzeal cu local pentru antichități, Monumentul de la Adamclisi și altul pentru „tot ceea ce este monument referitor la istoria Daciei”. „Scopul de a avea un local nou și spațios, adecvat, motiva pionierul arheologiei românești încă din 1886, este acela ca să nu se piardă în popor conștiința vie a legăturii cu originea și cu trecutul său..., scop ce nu se atinge decît prin expunerea în galeriile publice a obiectelor însemnate..., într-o ordine sistematică și catalogate pentru a se înlesni priceperea lor”.

Cu același sirg îl întîlnim pe Gr. Tocilescu folosind toate mijloacele în vederea unei continue îmbogățiri a colecțiilor, care, potrivit concepției muzeistice de la sfîrșitul veacului trecut, erau deschise tuturor categoriilor de documente istorice, arheologice, de artă, manuscrise, cărți vechi etc. În acest sens se fac demersuri pentru obținerea colecțiilor: D. Papazoglu, N. Beldiceanu, Gr. Buțureanu și N. Basarabescu, se întărește (1893) regulamentul din 1874 referitor la descoperirea de obiecte și monumente antice, care urmează să fie predate MNA, și se depune în aceleași colecții tot ceea ce a rezultat de pe urma săpăturilor arheologice. Colecțiile cele mai reprezentative și mai bine mobilate ajunseseră să fie cea ecleziastică, alcătuită din documente și monumente de istorie și artă medievală românească și pictură universală, și secțiunea de epigrafie și sculptură ce se cifra la cca. 2000 piese, provenind din colecțiile N. Mavros, Mihalache Ghica, R. Opreșcu (Constanța) și din cercetările proprii ale lui Gr. Tocilescu.

Paralel cu aceste activități se întreprinde o permanentă muncă de inventariere a tuturor obiectelor, situație care va fi depusă Înaltei Curți de conturi. În același cadru se înscrie și grija ce se acordă protecției și conservării monumentelor istorico-arheologice, aceasta și ca urmare a legii din 1893, care prevedea printre altele și inventarierea și conservarea tuturor obiectivelor vechi de interes istoric și artistic. Gr. Tocilescu intervine pentru salvarea de la distrugere a cetăților de la Capidava, Cochirleni, Vadu (Istriopolis), Ulmetum, Niculițel, Slava Rusă, Dervent și reușește, de asemenea, să obțină rezervații pentru Adamclisi și castrul de lingă Turnu Măgurele. Din același cadru de preocupări face parte și înființarea unei biblioteci de specialitate, prin achiziționarea bibliotecilor lui Al. Odobescu, M. Kogălniceanu și D. Papazoglu.

Sub conducerea lui Gr. Tocilescu, Muzeul național de antichități devine și o instituție cu un pronunțat caracter de cercetare. Prestigiosul director al muzeului publică în 1902–1908, *Monu-*

mentele epigrafice și sculpturale ale MNA, I, și a pregătit un *Corpus* al inscripțiilor latine și elene și un *Corpus inscriptionum slavoromanicarum*, aflate încă în curs de elaborare în 1909, data dispariției autorului. În 1881 au loc cercetări arheologice în Insula Șerpilor și la Troesmis, între 1883—1890 la monumentul și cetatea Tropaeum Traiani și apoi la Constanța, Mangalia și Axiopolis. Un efort similar va depune Gr. Tocilescu la cercetarea limesurilor alutan și transalutan, printre obiectivele mai importante numărându-se castrele de la Draja de Sus (1888), Slăveni (1893), Racovița-Copăceni (1894), Răcari (1897—1898), Romula (1901) și Turnu Severin. Rezultatele obținute au format obiectul multor lucrări care vor sta la baza cercetărilor arheologice românești ulterioare. Merită, fără îndoială, amintite aici: marea monografie dedicată monumentului Tropaeum Traiani, apărută la Viena în 1895, *Fouilles et recherches archéologiques en Roumanie*, București, 1900, contribuția sa substanțială la *Archäologisch-epigraphische Mitteilungen*, vol. III din *Corpus Inscriptionum Latinarum* și la *Marele dicționar geografic al României* (1898—1902) și meritul de a fi ctitorul *Revistei pentru istorie și filologie* (1882—1909).

În timpul directoratului lui Gr. Tocilescu, pe drept cuvânt numit „pionierul arheologiei românești”, membru și vicepreședinte al Academiei Române, Muzeul național de antichități devine unul din principalele centre cultural-științifice românești, depozitar al celor mai valoroase colecții de antichități și opere de artă și principalul for al cercetării arheologice din România. Chiar dacă Gr. Tocilescu n-a reușit să formeze o școală de specialitate și nici să aplice metode moderne în investigația de teren, carențe mai degrabă ale epocii decît ale marelui istoric, el se impune prin munca neobosită pusă în slujba progresului științei și culturii românești de la sfîrșitul veacului trecut, prin eforturile sale încununete de succes de a netezi și a deschide drumurile cercetărilor moderne de arheologie, epigrafie și muzeografie din România.

Urmașul lui Gr. Tocilescu, George Murnu, traducător al lui Homer, demisionează de la conducerea muzeului la numai un an de la numirea sa (1909—1910). În acest răstimp scurt are loc transferul unor loturi speciale ale colecțiilor muzeului către alte instituții de profilul acestora, printre care se numără: piese de artă religioasă medievală, instrumentele muzicale și acuarelele lui C. Popp Szatmary, un important fond monetar, care va forma baza Cabinetului numismatic al Bibliotecii Academiei Române. G. Murnu se preocupă totuși de buna gospodărire a zestrei muzeului, de monumentele arheologice și de valorificarea unor categorii de materiale, printre care se numără întocmirea unui catalog al vaselor pictate grecești.

Cel care va da strălucire Muzeului național de antichități, în mod special ca centru al cercetării arheologice românești, va fi marele arheolog și istoric al antichității Vasile Pârvan, căruia i se încredințează, la 15.XII.1910, funcția de director. Înzestrat cu o putere de muncă și o inteligență rar întâlnite, cu un deosebit simț practic și discernămint și cu o remarcabilă viziune istorică, V. Pârvan a pus în slujba instituției pe care a condus-o cu destoinicie și a științei arheologice și istorice românești întreaga sa energie și spirit creator. El a purces de îndată la formarea de cadre noi de specialiști, pe care și i-a luat drept colaboratori de nădejde în înfăptuirea vastului său plan de cercetare arheologică, modernă și complexă, îndreptat mai ales spre cunoașterea culturii materiale și spirituale a tracilor și geto-dacilor și a raporturilor acestora cu lumea greco-romană și a celorlalte populații cu care strămoșii noștri au intrat în contact de-a lungul istoriei lor.

Înțelegînd mult mai bine decît înaintașii săi profilul și menirea MNA, V. Pârvan reușește ca pînă în 1916 să aibă în jurul său, ca membri ai muzeului, pe I. Andrieșescu, priinul preistorician român, G. G. Mateescu, P. Nicorescu, H. Metaxa și Sc. Lambrino, ceea ce-l îndreptățește să vorbească în fața Academiei despre MNA, „cu școala arheologică ce au întemeiat-o pe lingă el”. Anii războiului, ca și urmările imediate ale acestuia, au creat momente de criză în structura și organizarea muzeului. Colectivul alcătuit de V. Pârvan se destramă. Din 1923 apar în rîndurile colaboratorilor muzeului elevi ai marelui savant, printre care se numără: Gr. Florescu, Ecaterina Dunăreanu-Vulpe, R. Vulpe, Vl. Dumitrescu, Dorin Popescu, Gh. Ștefan, V. Cristescu, Hortensia Dumitrescu și I. Nestor, toți trimiși în străinătate la specializare, la școlile române din Roma și Paris.

Eforturile depuse de V. Pârvan în vederea obținerii de noi spații și sporirea fondului de achiziții pentru muzeu, aflat acum sub egida Ministerului Cultelor și Artelor, nu vor da rezultatele dorite. Obține, în schimb, la începutul „activității” sale, succese pe linia înființării unor muzee regionale și locale, printre care se numără secțiile de la Constanța, Mangalia și Cetatea Albă ale MNA, muzeele de la Turnu Severin, Silistra, Craiova, Tirgu Mureș și cele de pe lingă cetățile Histria și Ulmetum.

După cum era de așteptat, V. Pârvan nu va ezita nici un moment să lupte pentru aplicarea legii de apărare, conservare și restaurare a monumentelor arheologice și istorice și de salvare a tutu-

ror descoperirilor întâmplătoare, precum și de obținere a rezervațiilor arheologice. Pe aceeași linie se înscrie și preocuparea sa pentru evidența și inventarierea patrimoniului muzeal al tuturor instituțiilor de profil.

Eforturile principale au fost canalizate de V. Pârvan în direcția ridicării calității și prestigiului MNA ca instituție centrală de cercetare arheologică. La scurt timp de la numirea sa ca director, neobositul savant s-a dedicat cercetărilor arheologice din Dobrogea, de la Ulmetum, Histria, Tomis și Callatis, aplicând pentru prima dată metode moderne în investigația de teren. Rezultatele înregistrate vor forma obiectul unor rapoarte, studii și lucrări, în rîndul cărora se remarcă: *Cetatea Tropaeum* (1911), *Cetatea Ulmetum* (1911—1915), *Știri noi din Scythia Minor*, *Zidul cetății Tomis* (1914—1915) etc.

Perioada cea mai fecundă și cu rezultatele cele mai noi și spectaculoase este cea după 1923, cînd V. Pârvan, înconjurat de o echipă de tineri cercetători, recrutați din cei mai destoinici elevi ai propriei sale școli, de care s-a îngrijit în mod special, și-a îndreptat atenția spre cercetarea și cunoașterea istoriei și civilizației geto-dacilor, ca și a unora din culturile epocilor străvechi. La baza acestor noi cercetări se situa un plan și o concepție nouă, modernă, constînd în principal într-o investigație complexă, care să permită cunoașterea evoluției societății omenești de pe teritoriul României din cele mai vechi timpuri, punînd un accent pe istoria și civilizația geto-dacilor. Pe lângă continuarea săpăturilor la Histria, Callatis, Tomis și Capidava, se întreprind cercetări noi în stațiunile neolitice și din epoca bronzului de la Sultana, Gumelnița, Boian, Căscioarele, Grădiștea-Fundeanca, Glina, Sărata-Monteoru (Muntenia), Vădastra (Oltenia), Ruginoasa, Bontestei (Moldova) și în importanțele *davae* geto-dacice de la Poiana, Zimnicea, Piscul Crăsani etc. În aceeași măsură sînt sprijinite și încurajate săpăturile din Transilvania de la Sarmizegetusa, Ariușd, Lechința de Mureș, ca și pe cele de la Tibiscum și Tyras. În felul acesta, după crearea statului național unitar român, MNA își consolida funcția de centru al cercetării arheologice din România.

O bună parte din rezultatele acestor cercetări, ca și descoperirile mai vechi făcute întâmplător, vor sta la temelie întocmirii mării monografii *Getica* (1926), opera de cîpătii a lui V. Pârvan, strălucită sinteză a istoriei și civilizației Daciei preromane. Pe aceeași linie se înscrie și ultima sa lucrare, tot cu caracter de sinteză, *Dacia—civilizațiile străvechi din regiunile Carpato-danubiene*, apărută postum, în 1937.

O instituție de știință și cultură de nivelul atins de MNA în vremea lui V. Pârvan avea nevoie și de un periodic pe măsura prestigiului pe care și-l cîștigase. Prin grija și cu eforturile aceluiași autor al *Geticelor* ia ființă în 1924 revista *Dacia. Recherches et découvertes archéologiques en Roumanie*, revistă, ce se va impune în scurt timp în rîndul celor mai de seamă publicații de specialitate din Europa. *Dacia* a fost concepută, după cum o spune însuși ctitorul ei, ca un periodic „al unui Institut care nu există încă”. Prin noua activitate, ca și prin difuzarea rezultatelor pe calea revistei *Dacia*, MNA intră în contact cu instituții similare și cu personalități de seamă de specialitate din străinătate. În același cadru al înnoirilor are loc și organizarea, de către V. Pârvan, a Școlii române din Roma, unde aveau să-și desăvîrșească pregătirea cei mai mulți dintre elevii neîntrecutului dascăl.

La dispariția prematură și neașteptată survenită în 1927 a lui V. Pârvan, MNA dispunea de un colectiv destoinic de arheologi, care va ști să valorifice din plin moștenirea lăsată de magistrul lor și să facă din arheologia românească o știință ce se va impune curînd pe plan internațional.

Conducerea MNA va reveni pînă în 1935 lui Ion Andrieșescu, deschizător de drumuri în preistoria din România. Noul director se impunea prin pregătirea și cercetările sale, ca și prin calitatea sa de profesor de preistorie la Universitatea din București. Lucrările sale, *Contribuție la Dacia înainte de romani* (1912), *Nouvelles contributions sur l'âge du bronze en Roumanie* (*Dacia*, 2, 1925, p. 345—84) și rapoartele asupra săpăturilor de la Sultana și Crăsani au însemnat un prețios aport la dezvoltarea arheologiei românești din această perioadă de avînt. Sub conducerea sa, MNA se mută, în 1931, în casa col. Macca, actualul local al Institutului de arheologie (str. I. C. Frimu 11, fostă Victor Emanuel III), acordată de primul ministru N. Iorga. Printre colaboratorii săi continuau să se numere: H. Metaxa, Ecaterina Vulpe, Vl. Dumitrescu, D. Popescu, I. Nestor și Hortensia Dumitrescu. În 1932, muzeul dispunea de secțiunile: antichități preistorice și medievale, antichități greco-romane și artă religioasă, aceasta din urmă transferată ulterior în Casa Kretzulescu.

Expoziția ce se organizează în noul local ocupa șapte săli principale, în care figurau descoperirile mai însemnate, prezentate pe categorii și în ordinea lor cronologică, la care se adaugă o machetă a Monumentului de la Adamclisi și o copie a tezaurului de la Pietroasa. Colecțiile s-au completat cu descoperiri noi, printre care și tezaurul cu piese de argint din sec. IV î.e.n. de la Agighiol. Se participă

la expoziția de la Bruxelles din 1935 cu o serie de obiecte de artă religioasă și piese arheologice (tezaurul de la Craiova și coiful de aur de la Poiana Coțofenești (Prahova). Conducerea MNA, în colaborare cu Comisia monumentelor istorice, au militat permanent pentru salvarea și protejarea stațiunilor și monumentelor arheologice, intervenindu-se pentru Capidava și pentru rezervații arheologice la Ulpia Traiană și Reșca-Romula.

Și în această vreme, activitatea de cercetare se înscrie ca principală preocupare a MNA. Se efectuează săpături la Poiana (R. Vulpe), Capidava (Gr. Florescu), jud. Ilfov (I. Nestor), Agighiol și Sărata Monteoru (I. Andrieșescu), Grădiștea Muncelului (D. M. Teodorescu), Ulpia Traiana (C. Daicoviciu), Histria (Searlat Lambrino) Dolojman (P. Nicorescu), Transilvania (M. Roșca). În 1932, I. Nestor publica *Der Stand der Vorgeschichtsforschung in Rumänien*, distinsă în 1934 cu premiul „Vasile Pârvan” al Academiei Române.

Demersuri și activități similare cu caracter muzeistic și de cercetare au loc în aceeași măsură și în perioada următoare, când MNA este condus de Vl. Dumitrescu (1935—1938, 1940—1943) și Searlat Lambrino (1938—1940). Secția ecleziastică devine muzeu separat. Se fac intervenții, fără succes însă, în vederea obținerii tezaurului istoric și artistic aflat la Moscova din 1916 și pentru recuperarea materialelor arheologice de la Sălcuța și Coțofenii din Dos aflate la Berlin. În schemă apar noi colaboratori: Gh. Ștefan, D. Tudor, M. Petrescu-Dimbovița, Bucur Mitrea, Ana Matrosenco, E. Bujor, desenatorul P. P. Polonic și laboranta Georgeta Palade.

Subordonat Ministerului Educației Naționale, prin intermediul Universității, MNA va îndeplini un rol însemnat și în procesul instructiv-educativ, de pe urma căruia vor beneficia și studenții. MNA este implicat, ca instituție de profil, în organizarea Congresului internațional de antropologie și arheologie din 1937 de la București.

Pe lângă centrele arheologice unde se efectuau deja cercetări din perioadele anterioare, se deschid noi șantiere arheologice la Sucidava, 1936 (D. Tudor), Arrubium—1939 (Em. Condurachi), jud. Tutova, 1943 (C. Mateescu) etc. Stațiunea de la Sărata Monteoru intră sub conducerea lui I. Nestor. Săpăturile din Transilvania sînt preluate de Institutul de studii clasice din Cluj. Pentru efectuarea săpăturilor se obțin fonduri de la Comisia monumentelor istorice cu care s-a colaborat permanent, făcîndu-se demersuri, în același scop, și la Ministerul Culturii Naționale și Cultelor, la Ministerul Afacerilor Străine și la Oficiul Național de Turism.

Rezultatele săpăturilor sînt publicate, ca rapoarte ample, în volumele V—VI (1935—1936), VII—VIII (1937—1940) și IX—X (1941—1944) ale revistei *Dacia*. Se instituie colecția „Biblioteca MNA”, care-și va inaugura seria cu lucrarea lui Gr. Florescu, *I monumenti funerari romani della Dacia Inferiore* (1943), urmată în 1944 de cea a lui Dorin Popescu *Die frühe und mittlere Bronzezeit in Siebenbürgen*. În 1942 D. Tudor publică *Oltenia romană*, distinsă cu premiul „Vasile Pârvan” al Academiei Române.

Ziua de 23 August 1944 găsea MNA, ca și alte instituții de cultură din țara noastră, sub apăsarea greutăților războiului. Încă din luna aprilie 1944, colecțiile muzeului fuseseră evacuate, pentru a fi ferite de bombardamente, în orașul Deva, de unde aveau să se reîntoarcă în luna octombrie a aceluiași an. Muzeul aparținea încă la această dată de Ministerul Educației Naționale. În 1948, după ce el depinsese scurt timp de Ministerul Artelor, trece sub egida Academiei R. P. Române, fiind atașat Institutului de istorie și filozofie, ca secție de istorie veche a acestuia.

Întreg personalul de cercetare și auxiliar era alcătuit din 18 persoane, dintre care 9 cadre de specialitate, cărora li se vor mai adăuga în 1947 Vlad Zirra și Ion Barnea. În același an însă D. Tudor și M. Petrescu-Dimbovița sînt detașați la Universitatea din Iași. Treptat însă schema muzeului sporște cu noi cadre de cercetare. În 1949 sînt încadrați: Eugenia Zaharia, Alexandrina Alexandrescu și Eugen Comșa, urmați de Sebastian Morintz (1950), C. Preda (1951), Em. Popescu, Petre Alexandrescu, Victoria Eftimie-Andronescu (1952), Petre Diaconu, N. Constantinescu, M. Matci (1953). Printre membrii institutului se număra încă din 1948 și D. Berciu.

Conducerea muzeului, în această perioadă, revine pe rînd directorilor: Vl. Dumitrescu (1944—1945), Th. Sauciuc-Săveanu (1945—1947); I. Nestor (1947—1951), Gh. Ștefan și Hortensia Dumitrescu (1951—1956). În 1945 funcționau în cadrul muzeului secțiile: preistorică și protoistorică, greco-romană și medievală, cărora li se adăugau: Cabinetul numismatic, serviciile tehnice (cu 1 laborant și 1 desenator) și biblioteca, ce se compunea la aceea dată din 2107 volume și 230 reviste.

Activitatea de cercetare continuă să reprezinte și acum principala preocupare a muzeului. În 1947 se întreprind săpături la: Ploiești-Triaș (I. Nestor), Grădiștea Comana-Vlașca (D. Berciu),

Băneasa-Teleorman (G. Cantacuzino), Mangalia (Th. Sauciuc—Săveanu), Deva—Tăuălaș (H. Dumitrescu), Pecica—Arad (D. Popescu), iar din 1945 în cunoscutele stațiuni de la Histria (Sc. Lambrino), Adameliș (P. Nicorescu), Capidava (Gr. Florescu), Dinogetia (Gh. Ștefan), Sucidava (D. Tudor); Arrubium (Em. Condurachi), Sărata Monteoru (I. Nestor), Sălcița (H. Dumitrescu, C. S. Nicolăescu—Plopșor și D. Popescu), Glina (M. Petrescu—Dîmbovița) etc. Acum se publică un raport cu scurte informații privind săpăturile efectuate în anii 1942—1943, iar în 1948 apare vol. XI—XII al revistei *Dacia*, ultimul din seria veche a acestei prestigioase publicații de specialitate.

Anul 1949 va însemna o cotitură însemnată în viața științifică a MNA ca urmare a reorganizării, pe baze cu totul noi, a întregii activități arheologice românești. De la această dată săpăturile se organizează de către Academia R. P. Române pe baza unui plan unitar național, alcătuit de așa manieră încît să cuprindă toate perioadele istoriei vechi a României, de la începuturi și pînă în sec. X e.n., precum și principalele regiuni ale țării. În vederea realizării unui asemenea plan au fost alcătuite colective mari de lucru, din care au făcut parte specialiști de la MNA, instituția centrală de coordonare, de la Institutele de istorie din Cluj și Iași, de la muzeele locale și un însemnat număr de studenți de la Facultatea de istorie. Printre șantierelor principale care au revenit MNA se numără cele de la Corlăteni, Gălvăneștii Vechi, Hăbășești, Poieniști și Poiana (Moldova), Sărata Monteoru, Zimnicea (Muntenia), Verbicioara și Balta Verde (Oltenia), Histria și Mangalia. Aceștia li se vor adăuga în anii imediați următorii cercetările paleolitice din peșterile de la Baia de Fier (jud. Gorj) și Ohaba Ponor (Transilvania), săpăturile de la Rast și Cirna (jud. Dolj), Traian (jud. Bacău), Murighiol (jud. Tulcea), Spanțov (jud. Călărași), Tirgșor (jud. Prahova), Birsești (jud. Vrancea), Popești (jud. Giurgiu), Cernavoda etc.

Din 1951 se întreprind și primele săpături arheologice pentru epoca feudală în marele complex medieval de la Suceava, urmat la scurt timp de cel de la Cetatea Neamțului. Un an mai târziu (1952) se deschide un mare șantier arheologic la București, care se va extinde cu timpul și în zonele imediat învecinate.

Pentru valorificarea rezultatelor obținute de pe urma săpăturilor ia ființă revista de profil „Studii și cercetări de istorie veche”, primul fascicol văzînd lumina tiparului în 1950. În paginile revistei s-au publicat rapoartele preliminare de săpături și o serie de studii pînă în 1955, dată după care aceasta se va profila numai pe editarea de studii, discuții, note, recenzii, cronici etc. Paralel cu primele numere ale revistei SCIV, ca urmare a nevoii publicării valoroaselor rezultate obținute de pe urma intenselor și variatelor cercetări arheologice, apar și cele dintîi lucrări de proporții și monografii. În 1953 se publică „Materiale arheologice privind istoria veche a R.P.R.”, vol. I, iar în 1954 culegerea „Studii și referate privind istoria României”, monografiile *Hăbășești*, avînd ca autor pe Vl. Dumitrescu, și *Histria*, I, sub redacția acad. Em. Condurachi.

Încă din toamna anului 1949 se va inaugura în clădirea „Belu” a Academiei R.P.R. seria unor expoziții în care au fost expuse principalele descoperiri ale fiecărei campanii de săpături din întreaga țară. Aceste expoziții aveau un caracter național, cuprinzînd cele mai reprezentative descoperiri făcute pe toate șantierele din țară, subvenționate la acea dată de Academia R. P. România. Ghidajul a revenit studenților de la Facultatea de istorie București, secția de istorie veche. În aceeași toamnă se vor desfășura la București lucrările primei conferințe a arheologilor din România, cu care prilej s-au discutat rezultatele primei mari campanii arheologice de săpături din țara noastră, punîndu-se astfel bazele unei tradiții ce-și va dovedi vitalitatea în deceniile ce vor urma, numărîndu-se și astăzi printre principalele manifestări științifice cu caracter arheologic național.

Odată cu reorganizarea săpăturilor s-a trecut și la o acțiune susținută a cercetărilor de suprafață în vederea descoperirii unor noi centre arheologice. S-a ajuns astfel la cunoașterea unui însemnat număr de descoperiri care făceau simțită nevoia întocmirii unui repertoriu arheologic. Lucrarea, ce urma să cuprindă descoperirile de pe întreg teritoriul României, se anunța a fi un instrument de lucru de un deosebit interes pentru toți arheologii. Munca la care au fost angajați și specialiști din centrele de la Cluj și Iași a fost dusă pînă în faza de finalizare. Din păcate aceasta n-a ajuns să fie și valorificată prin publicare, păstrîndu-și totuși caracterul ei documentar în formă de manuscris.

Avîntul luat de cercetarea arheologică românească după 1949 și rezultatele remarcabile înregistrate într-un timp relativ scurt au creat condițiile necesare înființării unui Institut de arheologie. Sarcina organizării și conducerii cercetărilor arheologice revenise Muzeului național de antichități încă de la întemeierea acestuia și va cunoaște un prim și important salt în vremea lui Vasile Pârvan. Nevoia unui institut special care să preia întreaga sarcină a investigației arheologice din România o resimțise din plin Vasile Pârvan, fapt ce-l va determina pe marele savant să militeze pînă în ultima clipă a vieții

sale pentru înființarea unui institut arheologic, separat de Muzeul național de antichități. Dorința sa în această direcție a mers așa de departe încât a ajuns să întocmească proiectul de lege de înființare a unui centru al întregii cercetări arheologice românești, cu 20 aliniate referitoare la munca și structura sa.

Această dorință nestrămutată a lui Vasile Pârvan, ce corespundea unei necesități, avea să fie implinită la aproape trei decenii după dispariția marelui arheolog și anume la 5 iunie 1956, când Consiliul de Miniștri, prin hotărîrea nr. 1048, decidea : „În vederea dezvoltării studiilor și cercetărilor din domeniul arheologiei în țara noastră se aprobă transformarea Muzeului național de antichități al Academiei R.P.R. în Institut de arheologie”, funcția de director fiind încredințată acad. prof. Emil Condurachi, iar cea de director adj. lui Dorin Popescu. Între 1970—1981 funcția de director revine lui D. M. Pippidi și lui S. Morintz, ca adjunct, iar din toamna lui 1981 lui Constantin Preda.

În urma acestei hotărîri, Muzeul național de antichități devine o secție a institutului, cu sarcina specială de organizare a colecțiilor, depozitelor și expoziției permanente. În fapt nu era vorba decît de o separare de atribuții, institutul preluînd în întregime sarcina cercetării arheologice, cea muzeală revenind secției de profil, care se va numi în continuare, așa cum s-a arătat, Muzeul național de antichități, nume sub care funcționează și în prezent în același cadru organizatoric și administrativ și în același local (str. I. C. Frimu nr. 11).

Între institut și muzeu au existat legături strînse și permanente, cu atribuții care s-au completat și condiționat, încît ori de cîte ori s-a vorbit de Institutul de arheologie s-a înțeles și MNA și invers. Rezultatele obținute de pe urma săpăturilor arheologice au alimentat și îmbogățit fondul muzeal și au permis o permanentă primenire și mobilare a expoziției cu cele mai noi și mai valoroase descoperiri. Din cei aproape o sută de colaboratori ai institutului, cercetători și cadre auxiliare cercetării, un colectiv de specialiști, muzeografi și laboranți, s-a ocupat cu toate problemele specifice muzeului.

Muzeul devine o secție a institutului, care ia ființă în noiembrie 1956, conducerea acestuia fiind încredințată lui Vladimir Dumitrescu. La rîndul ei, secția dispunea de trei sectoare : expoziție, depozite și serviciile tehnice : cabinetul de desen, laborator foto și cel de reconstituiri. Pînă în 1961, Secția muzeu ajunsese să-și constituie un colectiv de 24 persoane, care se va ocupa de toate problemele de muzeu, adică de organizarea expoziției și a laboratoarelor, evidența materialelor de patrimoniu, coordonarea serviciilor tehnice, precum și de munca de cercetare în proporție de 30%. La operațiile de inventariere și fișare a descoperirilor contribuiau și cercetătorii din institut cu o cotă de 30% din planul lor de lucru.

Colecțiile muzeului s-au îmbogățit în mod simțitor după 1949, aceasta în special ca urmare a numeroaselor și variatelor descoperiri rezultate de pe urma săpăturilor arheologice. La acestea se adaugă o serie de obiecte și monede achiziționate din colecții particulare. În 1957 s-a primit colecția M. Sutz din partea Academiei R. P. Române. În același an revin în colecțiile muzeului, după ce fuseseră expuse în 1956 în sălile de la parterul Palatului Republicii, toate obiectele arheologice și monedele din tezaurul istoric și cultural-artistic reîntors de la Moscova. Astfel, marele tezaur de la Pietroasa, ca și alte obiecte de valoare, precum și un număr de cca 15 000 monede antice de aur, argint și bronz, veneau să se adauge fondului existent, conferindu-i acestuia dimensiuni superioare.

În sălile principale ale localului din str. I. C. Frimu 11 a fost reorganizată, din anul 1958, o expoziție permanentă alcătuită din cele mai reprezentative descoperiri arheologice din colecțiile muzeului. Au fost expuse, într-o formă și concepție nouă, în ordine cronologică, o mare varietate de vase și obiecte ceramice, unelte de silex, piatră și metal, obiecte de podoabă de tot felul, tezaur de obiecte și monedă de aur și argint, de unde nu lipseau tezaurul de la Pietroasa, sculpturi, piese arhitectonice, inscripții, machete ale principalelor cetăți dacice și greco-romane etc., aparținînd epocilor : paleolitică, neolitică, metalelor, tracă și geto-dacică, greco-romană, formarea poporului român și medievală românească. Expoziția era deschisă zilnic publicului larg de vizitatori, elevilor și studenților, ea avînd, pe lîngă caracterul ei cultural-educativ, și pe cel didactic și științific. În vederea extinderii muncii cultural-educative și a popularizării rezultatelor cercetărilor arheologice și a valorii lor istorice se organizează în 1964, la Academia R. P. Române, o expoziție cu tezaur de obiecte de podoabă geto-dacică, se alcătuiască foto-montaje și expoziții volante (1963), care vor fi instalate la o serie de mari întreprinderi și instituții din capitală.

Paralel cu această muncă de reorganizare a expoziției s-a trecut și la activitatea de inventariere a patrimoniului muzeului și de organizare a depozitelor și a lapidarium-ului, acesta din urmă ocu-

pînd, pe lingă unele încăperi ale clădirii, și întreaga curte a institutului. S-a constituit astfel un fișier special pentru principalul fond al colecțiilor și registre-inventare pe categorii de obiecte. Era pentru prima dată cînd se constituia o evidență a patrimoniului muzeal și științific și se pune în lumină valoarea inestimabilă a acestuia. Cabinetul numismatic, reprezentînd un sector al MNA pînă în 1956, a continuat și după această dată, prin colecțiile sale, să fie într-o strînsă și permanentă legătură cu Secția muzeu. Încă din 1945, dar mai ales după 1949, la Cabinetul numismatic s-a desfășurat o activitate susținută de inventariere fișare și catalogare a colecțiilor monetare, ajungîndu-se la realizarea unei complete organizări a întregului fond numismatic.

Serviciile auxiliare ale cercetării, subordonate deopotrivă nevoilor institutului și ale muzeului, au fost și ele supuse unei noi reorganizări, în sensul unei mai bune dotări a laboratoarelor și a suplimentării lor cu personal de specialitate. Cabinetul de desen și laboratoarele foto și de întregiri cunosc în această perioadă principala lor etapă de dezvoltare, constituindu-se ca centre de formare a unor noi cadre de specialitate și de satisfacere a nevoilor de cercetare și conservare pe plan național. Numărul sporit de fotografii realizate pe șantiere ca și în laborator a impus înființarea unui serviciu special sub denumirea de „fototecă”, acesteia revenindu-i sarcina de a pune în ordine și a păstra evidența întregului material fotografic documentar.

Odată cu înființarea sa, institutul va prelua întreaga muncă de cercetare, în care a fost integrată și activitatea științifică a colectivului Secției muzeu. În consecință, Muzeul național de antichități continua și sub noul său statut și formă de organizare să efectueze investigație arheologică de teren și să valorifice, prin publicare, rezultatele obținute, ca și celelalte colective de cercetare. Invocînd deci numele și întreaga activitate a institutului se înțelege în mod implicit și numele Muzeului național de antichități, cu tot ceea ce ține de specificul muncii sale. Atît în ceea ce privește structura de organizare internă, cit și direcțiile de cercetare, institutul nu va face decît să preia și să dezvolte o bogată experiență și moștenire a muzeului, care, de fapt, prin activitatea sa arheologică anterioară, mult dezvoltată după 1949, ținuse locul și îndeplinisese sarcinile ce ar fi trebuit mai de mult să revină unui Institut de arheologie.

Creșterea permanentă a patrimoniului muzeal a ridicat deseori problema unui nou local adecvat păstrării și expunerii bogatelor colecții de care ajunsese să dispună muzeul, respectiv Institutul de arheologie pînă în 1970. Repetatele intervenții în acest sens, unele dintre acestea fiind făcute încă înainte de 1960, aveau să fie încununate de succes prin hotărîrea de stat și de partid, din 1968, de a se înființa un muzeu central de istorie al R. S. România. Era firesc în aceste condiții, ca MNA—Institutul de arheologie, posesorul principalelor antichități din România, să cedeze noului muzeu tot ceea ce avea mai de preț în colecțiile sale. În consecință, la începutul anului 1971, MNA—Institutul de arheologie oferea noii instituții muzeale a țării toate tezaurele și obiectele de metal prețios, printre care se numără tezaurele de la Pietroasa și Agighiol, coiful de aur de la Poiana Coșofenești, obiecte și podoabe trace și geto-dacice, ceramică, unelte, obiecte de tot felul, statuete, statui, inscripții, elemente sculpturale și arhitectonice, începînd din paleolitic și pînă în evul mediu. În plus au mai fost cedate cîteva mii de monede grecești, geto-dacice, romane și bizantine, în rîndul cărora figurează cele mai valoroase tezaure din colecțiile pe care le poseda institutul.

După 1971, Muzeul național de antichități a continuat și continuă și astăzi să păstreze, în cadrul Institutului de arheologie, o serie de colecții cu caracter de cercetare. Cele mai importante colecții le formează *lapidarium*-ul, fondul numismatic și grupul de donații mai vechi de vase de lut și de sticlă grecești și romane, precum și produse ceramice aparținînd comunei primitive și epocii geto-dace. Deși muzeul nu mai dispune de personal propriu, acesta ființează prin colecțiile sale organizate și întreținute de cercetătorii institutului, precum și prin rolul deosebit de important pe care acesta l-a jucat timp de 150 ani în cultura și știința arheologică românească.

Institutul de arheologie este de fapt și de drept moștenitorul și continuatorul a tot ceea ce a reprezentat MNA în istoria științei arheologice românești. A vorbi de istoricul MNA, implicit trebuie asociat și Institutul de arheologie, în cadrul căruia continuă să subziste nu numai spiritul și îndelungata și bogata tradiție a cercetării arheologice din țara noastră, ci și un prețios fond muzeal din vechile colecții, constituind și astăzi un valoros material de studiu. Personalul de cercetare și cel auxiliar de bază al institutului a fost același care, pînă în 1956 reprezenta MNA. Acesta va cunoaște treptat o creștere sensibilă și o nouă structură organizatorico-științifică. Astfel, institutul a ajuns, cu mult înainte de cedarea principalelor colecții către Muzeul de istorie al R. S. România, ce urma să-și deschidă porțile în 1971, să dispună de următoarele compartimente: Secția comunei primitive condusă de I. Nestor, apoi de E. Comșa; Secția de arheologie clasică, sub conducerea

lui R. Vulpe, preluată apoi de P. Alexandrescu; Secția de arheologie feudală, îndrumată de Gh. Ștefan și apoi de M. Matei; Secția muzeu (MNA), a cărei conducere a revenit lui Vl. Dumitrescu; Sectorul paleolitic, condus de C. S. Nicolăescu-Plopșor, în prezent de M. Bitiri-Ciortescu; Sectorul de numismatică, în frunte cu B. Mitrea urmat de C. Preda și cel de epigrafie, îndrumat de D.M. Pippidi. În plus au fost înființate și organizate, ca servicii auxiliare, dependente de secția MNA, cabinetul de desen, laboratorul fotografic și cel de restaurare. Ulterior ia ființă și laboratorul de palinologie condus de M. Cărciumaru.

După transformarea MNA în institut, întreaga activitate de teren, ca și cea științifică în general, s-a desfășurat și dezvoltat pe linia celor trase anterior în cadrul și sub autoritatea MNA. Toate șantierele arheologice deschise în 1949, fără excepție, la care se vor adăuga desigur și multe altele, își vor continua activitatea în aceleași condiții și cu aceleași colective. Revista „Studii și cercetări de istorie veche” va apare sub îndrumarea institutului fără nici o modificare. În plus, în 1957 se reia publicarea revistei *Dacia*, noua serie, și se instituie seria „Biblioteca de arheologie”, ce a ajuns să depășească în prezent 40 de titluri, toate lucrări ample, de sinteză și monografii arheologico-istorice. Publicația „Studii și cercetări de numismatică” revine și ea, începînd cu vol. III, 1960, institutului sub egida căruia continuă să apară și în prezent.

Fondul de cărți și reviste de care dispunea MNA s-a îmbogățit treptat, devenind în prezent cea mai bine dotată bibliotecă de specialitate din țara noastră. Anual au intrat și continuă să intre în bibliotecă sute de reviste și lucrări de arheologie și istorie din toată lumea, ca urmare a schimbului de publicații pe care institutul îl întreține permanent cu principalele instituții de profil de peste hotare. Începuturile în această direcție aparțin MNA, care a inițiat asemenea schimburi, în cadrul mai larg al relațiilor științifice cu instituții și personalități din străinătate.

MNA și apoi Institutul de arheologie au organizat numeroase manifestări științifice, printre care și unele congrese internaționale de prestigiu. De asemenea, membri aceleiași instituții au participat la principalele reuniuni internaționale, contribuind astfel la creșterea prestigiului arheologiei românești în străinătate. În același sens este de remarcat și participarea specialiștilor români cu contribuții în paginile unor reviste străine de largă circulație sau cu lucrări de sinteză în cadrul unor serii de publicații găzduite de unele din marile centre ale Europei. Prin MNA, respectiv Institutul de arheologie, arheologia românească a ajuns să se ridice la nivelul internațional al cercetărilor din acest domeniu, situîndu-se la cotele atinse de țările cu o bogată tradiție în munca de investigație arheologică.

În 1979 a fost înființat, prin decret prezidențial, Institutul de tracologie, sub conducerea lui D. Berciu, avînd un colectiv de specialiști care activează în cadrul organizatoric al Institutului de arheologie. *Thraco-Dacia*, revista Institutului de tracologie, a ajuns la al V-lea volum, impunîndu-se prin valoarea și noutatea studiilor de specialitate.

Rezultatele pe care MNA—Institutul de arheologie le-a obținut de-a lungul celor 150 ani de activitate ar putea face cinste oricărei instituții de cultură și oricărui colectiv de cercetare. Prin aceste deosebit de valoroase rezultate istoria veche a țării noastre, cu importantul proces al etnogenezei românești, a căpătat contururi precise și conținut deplin și edificator. Prin valoarea și caracterul lor de document istoric direct și relevant, aceleași rezultate ale cercetării arheologice, inițiate de MNA, au dus în final la completa desființare a așa-zisei teorii „imigraționiste”, demonstrînd, în lumina adevărului istoric, că poporul român este urmașul direct al dacilor romanizați și că el s-a format în limitele fostei Dacii din vremea lui Burebista și în cadrul romanității orientale.